

Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání
Katedra Psychologie
Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Metodologické přístupy v pedagogických a psychologických doktorských výzkumech

Sborník abstraktů doktorské konference pořádané Ústavem výzkumu a rozvoje vzdělávání a Katedrou psychologie při PedF UK v Praze dne 20. 5. 2013.

Za obsahovou správnost jednotlivých příspěvků odpovídají jejich autoři.

Editoři: Ladislava Whitcroft

Radka Havlíčková

Redakce: Veronika Krabsová

OBSAH

Úvodní referát

Sekce Explanation driven

<i>Metodologie výzkumu odkladů povinné školní docházky.....</i>	<i>6</i>
Zuzana Svobodová	
<i>Integrace žáků cizinců v české primární škole - případová studie.....</i>	<i>7</i>
Klára Horáčková	
<i>Systematický přístup k podpoře nadání v primární škole.....</i>	<i>8</i>
Petra Kobrová	
<i>Hlavní rysy konceptu komunitní školy ve vzdělávacím systému ČR.....</i>	<i>9</i>
Marek Lauermann	
<i>Formativní hodnocení žáků – Metodologické přístupy výzkumu.....</i>	<i>10</i>
Veronika Krabsová	
<i>Mentoring jako nástroj podpory profesního rozvoje učitelů a studentů učitelství.....</i>	<i>11</i>
Michaela Velechovská	
<i>Současný stav mentoringu začínajícího učitele v České republice, VB a Německu.....</i>	<i>12</i>
Andrea Novotná	
<i>Výzkumné metody pro zjišťování typu rané vazby a úrovně sociální kognice</i>	<i>13</i>
Hana Novotná	
<i>Herní styl očima hráčů videoher</i>	<i>14</i>
Ondřej Hrabec	
<i>Diagnostika časové perspektivy u středoškolské mládeže.....</i>	<i>15</i>
Radka Havlíčková	
<i>Metodologický záměr výzkumu kurikula ve vybraných geologických tématech.....</i>	<i>16</i>
František Rameš	
<i>Les jako významný bioindikátor kvality prostředí a jeho reflexe ve vzdělávacím procesu.....</i>	<i>17</i>
Eva Prajsová	

Sekce Data driven

<i>Variabilita vývoje počáteční čtenářské gramotnosti u dětí s SLI a bez patologie ve vývoji řeči</i>	18
Veronika Bláhová	
<i>Variabilita vývoje počáteční čtenářské gramotnosti u dětí s rizikem vzniku specifických poruch učení - rodinné riziko dyslexie</i>	19
Tereza Kučerová	
<i>Kontinuita předškolního a základního vzdělávání v kontextu kurikulární reformy</i>	20
Romana Lisnerová	
<i>Využití zakotvené teorie pro výzkum volby školy na úrovni primárního vzdělávání</i>	21
Jaroslava Simonová	
<i>Kudy vede cesta mezi školním a neškolním učením? Diskuze nad metodologií</i>	22
Barbora Neuwirthová	
<i>Sociální determinanty rozvoje hudebního zájmu a talentu</i>	23
Hana Studená	
<i>Dítě v předškolním věku a naplňování klíčových kompetencí pohledem pedagogů a v porovnání s předškolním kurikulem</i>	24
Jarmila Hořejší	
<i>Konstrukce identity a intencionality u dospívajících delikventů</i>	25
Jakub Onder	
<i>Proč a jak studovat svět učebnic matematiky? Metodologické přístupy k výzkumu</i>	26
Hana Moraová	
<i>Dlouhodobý program primární prevence, zaměřený na ochranu zdraví a bezpečnosti žáků SOŠ a SOU</i>	27
Pavel Vyleťal	
<i>Alternativní školy a specifika jejich řízení (metodika výzkumu)</i>	27
Jindřich Kitzberger	

Sekce Paradigm driven a Theory driven

<i>Badatelsky orientovaná výuka se zaměřením na obecnou a anorganickou chemii</i>	29
Veronika Zámečnicková	
<i>Badatelsky orientované vyučování v organické chemii</i>	30
Monika Petriláková	

<i>Chemie potravin a výživa v RVP pro gymnázia a ve středoškolských učebnicích</i>	31
Tereza Třeštíková	
<i>Metodologické aspekty diagnostiky a výzkumu žákovských prekonceptí</i>	32
Jakub Pivarč	
<i>Vliv rodiny na utváření a podporu rozvoje raných čtenářských dovedností</i>	33
Magdaléna Gorčíková	
<i>Výskum výučbových štýlov učiteľov ESP na vysokej škole</i>	34
Sandra Kotlebová	
<i>Hodnotenie študentov na vysokej škole</i>	35
Edita Poórová	
<i>Metodologické výzvy komparatívneho výzkumu stínového vzdelávání</i>	36
Vít Šťastný	
<i>Co je to kánon v prostředí české školy?</i>	37
Lucie Zimová	
<i>Výuka čtenářských strategií ve Velké Británii a Ontariu</i>	38
Ladislava Whitcroft	
<i>Používanie rozprávok</i>	39
Lenka Horková	

Úvodní referát

Metodologie výzkumu odkladů povinné školní docházky

Methodology of School Attendance Postponement Research

Zuzana Svobodová

Abstrakt

Příspěvek se zabývá prezentací zvoleného metodologického přístupu pro výzkumné šetření v oblasti odkladu povinné školní docházky a sociální podmíněností odkladů povinné školní docházky. Nejprve objasňuje zdůvodnění významu výzkumného tématu – tedy důvody pro šetření v oblasti přechodu z preprimárního do primárního vzdělávacího stupně. Následně se příspěvek zabývá definováním cíle výzkumu a výzkumných otázek a poté popisuje smíšený výzkumný design jako zvolený metodologický přístup – kvantitativní dotazníkové šetření a longitudinální sledování vybraných případů dětí (tj. mnohočetná případová studie).

Klíčová slova: smíšený výzkumný design, případová studie, odklad povinné školní docházky, přechod mezi vzdělávacími stupni

Abstract

The paper deals with the presentation of the chosen methodological approach to the educational research in the field of postponement of school attendance and its social conditions. It explains first the importance of the research topic – i.e. the reasons for the research in the field of transition from pre-primary to primary education. Subsequently the paper deals with the definition of the research aims and research questions and afterwards describes the mixed research design as the chosen methodological approach – the quantitative questionnaire survey and the longitudinal case study of selected children (i.e. the multiple case study).

Keywords: mixed research design, case study, postponement of school attendance, transition between education grades

Mgr. Zuzana Svobodová

Pedagogická fakulta UK

Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání

zuzana.svobodova@pedf.cuni.cz

Integrace žáků cizinců v české primární škole - případová studie

Integration of Foreign Students into Czech Elementary Schools – Case Study

Klára Horáčková

Abstrakt

Zásadním problémem výzkumu je stratifikace široké skupiny žáků cizinců a jejich speciálních potřeb. Rozvrstvení nejen ve smyslu potřeb hospodářských, sociálních i kulturních, ale především potřeb vzdělávacích. Žák cizinec zpravidla není po příchodu na běžnou českou školu nijak dále diagnostikován, stává se součástí problematické skupiny, které je v lepších případech věnována zvláštní péče zaměřená na překonání jazykové bariéry. Velká část našich učitelů si neuvědomuje nutnost rozdílného přístupu k výuce českého jazyka jako mateřštiny a českého jazyka pro cizince.

I v případech, kdy je uspokojivě zajištěna výuka češtiny pro cizince, jsou často všechny potíže žáka sváděny na jazykovou a sociální bariéru a nejsou diagnostikovány a řešeny další aspekty, jako jsou specifické poruchy učení a chování a případně mimořádné nadání.

Klíčová slova: integrace, žák cizinec, primární vzdělávání, identifikace/diagnostika, mimořádné nadání, specifické poruchy učení a chování

Abstract

A major research problem is the stratification of the broad group of foreign pupils and their special needs. The stratification not only in the terms of the economic, social and cultural needs, but also in their particular training needs. Pupils coming from abroad after arriving at a standard Czech school are not further diagnosed and become part of a problematic group. In better cases, special care aimed at overcoming language barriers is given. Most of our teachers do not realize the need for a different approach to the teaching of Czech language as a first language and Czech language for foreigners.

Even in the cases where Czech language instruction for foreigners is satisfactorily provided, all problems are often blamed on pupils' linguistic and social barriers. Other aspects are not diagnosed and dealt with, such as specific learning disabilities and behaviour or any other exceptional talents.

Keywords: integration, foreign student, primary education, identification/diagnosis, talents, specific learning disabilities

Mgr. Klára Horáčková

Pedagogická fakulta UK

Katedra primární pedagogiky

klara.horackova@mensa.cz

Systematický přístup k podpoře nadání v primární škole

Systematic Approach to Supporting Gifted Students in Primary Schools

Petra Kobrová

Abstrakt

Příspěvek se zabývá plánovaným výzkumem, jehož cílem je navrhnout a ověřit v praxi třech základních škol účinnost souboru strategií podporujících nadané děti. V příspěvku je prezentován výzkumný postup, zvolené strategie a použité metody. Dále se zabývá metodami sběru dat, technikou analýzy, způsobem zajištění kvality a etickými aspekty. Hlavním cílem tohoto příspěvku je popis metodologie výše zmíněného výzkumu.

Klíčová slova: nadané dítě, učební strategie, pedagogický výzkum, kvalitativní výzkum

Abstract

This paper deals with the planned research with an aim to design, implement and validate in practice a set of strategies to support gifted children in three primary schools. The paper presents the research process, chosen strategies and methods used. It also deals with methods of data collection, analysis technique and ways to ensure quality and ethical approaches. The main aim of this paper is to describe the methodology of the above research.

Keywords: gifted child, teaching strategy, pedagogical research, quantitative research

Mgr. Petra Kobrová

Pedagogická fakulta UK, Katedra primární pedagogiky

Open Gate - gymnázium a základní škola. s. r. o., Babice 5, 251 01 Říčany

kobrova@opengate.cz

Hlavní rysy konceptu komunitní školy ve vzdělávacím systému ČR

The Main Features of Community School Concept in Educational System in CR

Marek Lauermann

Abstrakt

Příspěvek představuje výzkumný projekt, který chce na vzorku 5 škol zmapovat vývoj, rysy a aktuální situaci komunitních škol, definovat potřeby pro další rozvoj komunitních škol a na jejich základě dát doporučení, jakými oblastmi a tématy by se mohl zabývat další pedagogický výzkum či MŠMT ve svých systémových rozvojových projektech. Zároveň budou popsány a kriticky zhodnoceny základní principy komunitních škol a komunitního vzdělávání tak, jak jsou aplikovány na různých typech komunitních škol. Záměr je postaven na realizaci 15 strukturovaných rozhovorů na školách, analýze základních kurikulárních dokumentů školy, zpracování 5 případových studií škol a zpracování celkové analytické zprávy, která bude hlavním výstupem celého projektu.

Klíčová slova: komunitní škola, principy komunitního vzdělávání, vzdělávací politika, standardy kvality

Abstract

The paper presents a research project that aims to sample 5 schools to map the development, characteristics and current situation of community schools, define the needs for further development of community schools and on the basis of recommendations put such areas and topics could be addressed by further research or teaching in Ministry its system development projects. An important aspect of the research is to monitor the impact of application the principles of community schools into the school curricula on different types of schools as well as on the academic achievement of students. The project is based on 15 structured interviews in schools, the analysis of school curricula, 5 case studies of schools and overall processing analytical reports, which will be the main output of the entire project.

Keywords: Community school, principles of community education, educational policy, quality standards

Mgr. Marek Lauermann

Pedagogická fakulta UK, Katedra pedagogiky

Sdružení konzultantů rozvoje organizací, Pod kaštany 13, 616 00 Brno

lauermann@email.cz

Formativní hodnocení žáků – Metodologické přístupy výzkumu

Formative Assessment – Methodological Perspectives

Veronika Krabsová

Abstrakt

Hodnocení žáků hraje v posledních letech důležitou úlohu ve vzdělávací politice a formativní hodnocení je odborníky považováno za důležitou součást vyučovacího a učebního procesu. Důležitým impulsem pro zvýšení zájmu o formativní hodnocení v českém prostředí byla zpráva OECD, která poukázala na potřebu zavádění formativního hodnocení do praxe škol. Tento příspěvek představuje empirickou studii, která na základě kvalitativní sondy na záměrně vybrané škole popisuje způsob zařazení některých forem a technik formativního hodnocení, v rámci vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura na 2. stupni ZŠ (ISCED 2), do specifického systému hodnocení dané školy. Mimo jiné příspěvek předkládá též pocity žáků a učitelů vázané na specifický způsob hodnocení této školy. V závěru se autorka zamyslí nad limity tohoto výzkumu a navrhne možná řešení pro zlepšení výzkumné části své disertační práce.

Klíčová slova: formativní hodnocení, zpětná vazba, hodnocení žáků, sebehodnocení, kooperativní učení, žákovské portfolio, kvalitativní výzkum, případová studie

Abstract

The development of student assessment is seen as an important component in education policy. The formative assessment is considered an indispensable part of learning. The main conclusions of OECD (Reviews of Evaluation and Assessment in Education, 2012) pointed out the need for a stronger commitment to improving students' achievements through the use of formative assessment to enhance student learning, rather than simply through the use of assessment for recording and reporting learning.

The paper represents an empirical study based on qualitative research on the purposefully selected school. It describes the way how certain forms and techniques of formative assessment are integrated in a specific school student assessment system of Czech language and Literature in secondary school (ISCED 2). It also interprets students and teachers' feelings related to the specific assessment system of that school. Finally the limits of the research will be discussed and the author will propose possible solutions that would improve the research part of her dissertation.

Keywords: formative assessment, feedback, student assessment, self-assessment, cooperative learning, student portfolio, qualitative research, case study

PhDr. Veronika Krabsová

Pedagogická fakulta UK

Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání

veronika.krabsova@pedf.cuni.cz

Mentoring jako nástroj podpory profesního rozvoje učitelů a studentů učitelství

Mentoring as a Tool to Support the Professional Development of Teachers and Student Teachers

Michaela Velechovská

Abstrakt

Príspevek popisuje metodologii k výzkumu mentoringu jako nástroje rozvoje profesních kvalit učitelů a studentů učitelství. Výzkum bude zaměřen na přínosy a limity tohoto nástroje, který je v ČR ve fázi rozvoje.

Metodologicky se jedná o kvalitativní výzkum případové studie skupiny učitelů, kteří již výcvikem mentoringu prošli. Príspevek akcentuje metodu videozáznamu, která bude použita jako jedna z metod výzkumu.

Klíčová slova: mentoring, videozáznam, rozvoj profesních kompetencí učitelů

Abstract

The contribution describes the methodology for research of mentoring as a tool for development of professional qualities of teachers and student teachers. Research will be focused on the benefits and limitations of this tool, which is currently being developed in the Czech Republic. Methodologically this is a qualitative research of a case study of group of teachers who have gone through training of a mentoring. The contribution emphasizes the method of video recording that will be used as a one of the methods in this research.

Keywords: mentoring, video recording, professional development of teachers

Mgr. Michaela Velechovská

Pedagogická fakulta UK

Katedra primární pedagogiky

velechovska.m@seznam.cz

Současný stav mentoringu začínajícího učitele v České republice, VB a Německu

The Current State of Mentoring of the Novice Teacher in the Czech Republic, the UK and Germany

Andrea Novotná

Abstrakt

Mentoring představuje podporu profesního rozvoje učitele v různých fázích jeho profesní dráhy. Příspěvek popisuje metodologii výzkumu, který porovnává současný stav mentoringu začínajícího učitele v České republice, Velké Británii a Německu. Příspěvek prezentuje dílčí výstupy komparativní analýzy popisující formy a rozšířenost mentoringu, se kterým se začínající učitelé setkávají při nástupu do pedagogické praxe v České republice a v zahraničí.

Klíčová slova: mentoring, mentor, začínající učitel, komparativní analýza

Abstract

Mentoring represents support of a teachers' professional development at various stages of their career. The paper describes the research methodology that compares the current state of mentoring of the novice teachers in the Czech Republic, the UK and Germany. The paper presents partial results of the comparative analysis describing the forms and prevalence of mentoring that the novice teachers face when entering teaching practice in the Czech Republic and abroad.

Keywords: mentoring, mentor, novice teacher, comparative analysis

Mgr. Andrea Novotná

Pedagogická fakulta UK

Katedra primární pedagogiky

andy.novotna@gmail.com

Výzkumné metody pro zjišťování typu rané vazby a úrovně sociální kognice

Research Methods for Determining the Type of an Early Affectional Bond and the Level of Social Cognition

Hana Novotná

Abstrakt

Príspevek bude zaměřen na představení tématu disertační práce, jejímž cílem je zjistit typ rané vazby a úroveň sociální kognice u adolescentů, kteří byli v kojeneckém věku dlouhodobě v institucionálních zařízeních, a adolescentů bez této zkušenosti. Dále bude zaměřen na hledání možných souvislostí mezi těmito dvěma fenomény, a především na metodologický design tohoto kvantitativního výzkumu, který bude závislý na dostupných metodách a pilotážním výzkumu. Představen bude tematicko-apercepční test, škála k zjištění úrovně sociální kognice a objektních vztahů (SCORS), pro zjištění typu rané vazby dotazníky AAI, CRI a AAQ. Nastíněny budou také možnosti statistického zpracování dat.

Klíčová slova: raná vazba (attachment), SCORS, TAT, AAI, CRI, AAQ

Abstract

This report aims to present the topic of the dissertation which deals with the goal of determining the type of an early affectional bond and the level of social cognition in adolescents; with an experience of being raised in an institutional facility in their infant age and at adolescents without such an experience. The thesis also focuses on a methodological design of this quantitative research, influenced by the methods available and a pilot research. The Thematic Apperception Test as well as the Social Cognition and Object Relations Scale (SCORS) are introduced. The AAI, CRI and AAQ questionnaires, being used to determine the type of an early bonding, are also presented. We also shed some light on the possibility of a statistical processing of the results.

Keywords: early affectional bond (attachment), SCORS, TAT, AAI, CRI, AAQ

Mgr. Hana Novotná

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

hana.novotnaa@gmail.com

Herní styl očima hráčů videoher

Play Style in the Eyes of Professional Video Game Players

Ondřej Hrabec

Abstrakt

Herní styl patří v oblasti výzkumu videoher k relativně neprozkoumanému tématu. Autorova plánovaná disertace se svým cílem od existujících pokusů o kategorizaci hráčského publika ještě dále metodologicky odklání. Jako výchozího prostředku hodlá autor využít kvalitativní analýzy hráči běžně užívaných klasifikací herního stylu. Na tento krok by mělo navazovat podstoupení rozhovorů s profesionálními hráči videoher a ilustrace jejich schopnosti čtení herního stylu na základě komentování videozáznamu partie. Hlavní pointa studie směřuje k uchopení stylu jako modelu záměrů, který buduje bohatou psychologickou hru na komplexních algoritmech digitálních her.

Klíčová slova: herní styl, typologie hráčů, metagaming, intence, mentalizace, osobnostní konstrukty, algoritmus, komentované hraní

Abstract

Play style is a relatively unexplored topic in video game research. The author's planned dissertation further diverts from existing attempts to categorize the gaming audience, mainly in its methodology. As a first step the author intends to use qualitative analysis of play styles which are commonly used by players themselves. The next step should be interviewing professional video gamers followed by having them comment on recorded gameplay of another professional. The main point of the study aims to grasp style as a form of psychological play, which is built on reading intentions of other players or game algorithms.

Keywords: play style, player typology, metagaming, intention, mentalization, personal constructs, algorithm, commented gameplay

Mgr. Ondřej Hrabec

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

ondrej.hrabec@seznam.cz

Diagnostika časové perspektivy u středoškolské mládeže

Diagnostics of Time Perspective in High School Students

Radka Havlíčková

Abstrakt

Způsobilost jedince orientovat se v čase a pracovat s budoucností je považována za podstatnou složku autoregulativní kompetence a významný psychický regulativ studentů, který úzce souvisí s akademickým úspěchem.

Cílem výzkumného projektu je deskripce časové perspektivy u středoškolské populace a rozšíření diagnostických možností ve sledované oblasti za pomoci Metody motivační indukce, která poskytuje možnost kvantitativně-kvalitativní analýzy výpovědí studentů z obsahového a časového hlediska. V rámci dizertační práce bude kódovací systém tohoto diagnostického nástroje standardizován na českou populaci středoškoláků. Ke zjištění vnější validity budou použity další diagnostické metody zjišťující časovou perspektivu.

Klíčová slova: časová perspektiva, motivace, diagnostika časové perspektivy

Abstract

The capacity of the individual to orient itself in time and work with the future is considered a substantive component of the autoregulative process and important to students' mental regulation, which is closely related to academic success.

The goal of this project is to describe the time perspective in school children, and to expand the diagnostic possibilities in this area by The Motivational Induction Method, which provides an ability to conduct quantitative-qualitative analysis of students' responses in content and temporal terms. The coding system of this method will be standardized for Czech students. The external validity will be checked by using different methods.

Keywords: time perspective, motivation, time perspective diagnostic

Mgr. Radka Havlíčková

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

havl.radka@yahoo.com

Metodologický záměr výzkumu kurikula ve vybraných geologických tématech

Methodological Plan of Curriculum Research in Selected Geological Topics

František Rameš

Abstrakt

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia (RVP G) ukládá povinnost zařadit do výuky stanovená geologická témata. Rozsah a způsob realizace výuky těchto témat je čistě v kompetenci jednotlivých gymnázií.

V příspěvku je představen metodologický záměr výzkumu zamýšleného, realizovaného a dosaženého kurikula ve vybraných geologických tématech. Dále je představeno vnímání těchto témat odbornou veřejností a vybranými učiteli, a jak tito s nimi ve výuce metodicky pracují. Jsou zde nastíněny tři etapy výzkumu s využitím výzkumných metod interview, pozorování a dotazníku.

Klíčová slova: rámcový vzdělávací program, geologická témata, kurikulum, etapy výzkumu, interview, pozorování, dotazník

Abstract

Framework Educational Programme For Secondary Schools (RVP G) requires inclusion of geological topics in the teaching processes. The scope and methods of teaching these topics are purely at the discretion of individual schools.

This paper presents a methodological plan of the research focused on the intended, implemented and attained curriculum related to selected geological topics and perception of these topics by selected experts and teachers. The research will also examine how these teachers methodically implement geological topics in their lessons. Outlined here are three stages of research using methods of interviews, observations and questionnaires.

Keywords: Framework Educational Programme, geological topics, curriculum, stage of the research, interview, observation, questionnaire

Mgr. František Rameš

Pedagogická fakulta UK

Katedra biologie a environmentálních studií

ramesf@seznam.cz

Les jako významný bioindikátor kvality prostředí a jeho reflexe ve vzdělávacím procesu

Forests as an Important Environmental Quality Indicator and its Reflection in the Educational
Process

Eva Prajsová

Abstrakt

Příspěvek řeší téma výuky historie a ekologie lesa. Přestože je jeho význam nezanedbatelný, z předchozího výzkumu autorky vyplynulo, že znalosti žáků o této problematice jsou spíše průměrné.

Je zkoumána spokojenost se stávající formou výuky, dostupnost výukových materiálů a zájem vyhledávat doplňující informace nad rámec školních povinností. Jsou propojeny metody kvalitativní a kvantitativní. Kromě dotazníkových šetření jsou zapojeny kasuistiky a semistrukturované rozhovory, jež poslouží též jako zpětná vazba k navrhované komplexní výukové pomůcce řešící nedostatky ve vědomostech žáků o tématu.

Klíčová slova: historie a ekologie lesa, dotazníky, semistrukturované rozhovory, zpětná vazba, komplexní výuková pomůcka

Abstract

This contribution deals with the topic of forest history and ecology in the educational process. Although its importance is appreciable, the author's previous research shows the mediocrity of students' knowledge of this topic.

Satisfaction levels of current teaching forms is investigated as well as availability of teaching materials or interest in looking for other information aside from school duties. The qualitative and quantitative methods are connected. In addition to questionnaire surveys, we also use case studies and semistructured interviews serving as feedback for designing a complex educational tool which tries to solve the lack of students' knowledge on this topic.

Keywords: history and ecology of forests, questionnaire surveys, semistructured interviews, feedback, complex educational tool

Mgr. Eva Prajsová

Pedagogická fakulta UK

Katedra biologie a environmentálních studií

eva.prajsova@centrum.cz

Variabilita vývoje počáteční čtenářské gramotnosti u dětí s SLI a bez patologie ve vývoji řeči

Developmental Variability of Initial Reader's Literacy in Children with SLI in Comparison with Non Affected Peers

Veronika Bláhová

Abstrakt

Mezi dětmi, které nastupují povinnou školní docházku, jsou často detekovány velké rozdíly v dosažené úrovni vývoje jazykových schopností, které lze považovat za základní předpoklady pro čtení a psaní. V příspěvku bude představena studie, jež si klade za cíl detailně zmapovat dynamiku procesu osvojování gramotnostních dovedností u skupiny dětí mladšího školního věku, ohrožené v důsledku specifického narušení vývoje řeči a se zvýšenou pravděpodobností výskytu obtíží charakteru dyslexie. Metodologické ukotvení studie spočívá v administraci komplexní testové baterie prověřující aktuální výkon dětí v různých oblastech jazyka (sémantické, fonologické, syntaktické). Znalost průběhu rozvoje dílčích funkcí podmiňujících adekvátní osvojení čtení a psaní by měla v budoucnu umožnit systematické vyhledávání rizikových dětí a upozornit na potřebu stimulace v konkrétních oblastech selhávání.

Klíčová slova: specificky narušený vývoj řeči (SLI), rizikové skupiny, vývojové hledisko osvojování gramotnostních dovedností

Abstract

Significant differences in the developmental level of language skills conditioning reading and writing are detected among the children who begin to attend elementary school. This paper presents a study which aims to map the dynamics of grammar skills acquired by first to third graders with specific language impairment who are seriously at risk of future problems, including dyslexia. In terms of methodology, children will be presented a complex battery of tests covering all linguistic disciplines (syntax, phonology, semantics). The knowledge of how partial cognitive and language functions develop may provide search criteria for at-risk groups of children and it can also emphasize the higher necessity of stimulation in the areas considered problematic.

Keywords: specific language impairment (SLI), risk groups, developmental aspect of acquiring grammar skills

Mgr. Veronika Bláhová

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

blahova.v@atlas.cz

Variabilita vývoje počáteční čtenářské gramotnosti u dětí s rizikem vzniku specifických poruch učení - rodinné riziko dyslexie

Early Literacy Development and its Variability in Children at Family Risk of Dyslexia

Tereza Kučerová

Abstrakt

Specifické poruchy učení vedou k narušení osvojování základních školních dovedností a k mnohým dalším navazujícím obtížím. Ve svém doktorském studiu se věnuji problematice dětí s rodinným rizikem dyslexie, mapování vývoje jejich předčtenářské a počáteční čtenářské gramotnosti a hledání možných prediktorů budoucí poruchy v předchozím vývoji. Příspěvek seznámí čtenáře s průběhem longitudinálního sledování skupiny dětí a s metodami používanými k mapování jejich vývoje. Příspěvek dále představí aktuálně probíhající fázi diagnostiky SPU u sledovaných dětí a také proces tvorby kritéria rodinného rizika, které je základem rozdělení dětí do rizikové a kontrolní skupiny.

Klíčová slova: specifické poruchy učení, rodinné riziko dyslexie, diagnostika SPU, prediktory SPU

Abstract

Specific learning disorders lead to problems with the acquisition of basic academic skills and further follow-up difficulties or impairments. In my PhD study I examine children at family risk of dyslexia, I map the development of their basic literacy skills and I try to find predictors of future disorders in previous development. The paper presents the longitudinal process of the observation of the group of children and the methods used to map their development. Another theme is the currently running phase of diagnostic of children with dyslexia. Finally, I discuss the creation of "the criteria of family risk of dyslexia", in which it is very important to divide children into risk and control groups.

Keywords: specific learning disorders, family risk of dyslexia, diagnostics of dyslexia, predictors of dyslexia

Mgr. et Mgr. Tereza Kučerová

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

kucerova.tereza@centrum.cz

Kontinuita předškolního a základního vzdělávání v kontextu kurikulární reformy

Continuity of Pre-school and Primary Education in the Context of Curriculum Reform

Romana Lisnerová

Abstrakt

Kontinuita předškolního a základního vzdělávání je deklarovaná v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání i v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Výsledky analýz kurikulárních dokumentů na národní i školní úrovni však ukazují na jejich nedostatečnou provázanost. Příspěvek vymezuje problematické oblasti provázanosti těchto stupňů vzdělávání na základě analýzy kurikulárních dokumentů a výročních zpráv České školní inspekce.

Plánovaný výzkum se zaměří na popis strategií pro zajištění kontinuity obou stupňů vzdělávání a na komparaci zajištění kontinuity ve sloučených subjektech (mateřské školy a základní školy) se subjekty samostatnými.

Klíčová slova: kurikulární dokument, kontinuita, předškolní vzdělávání, základní vzdělávání

Abstract

Continuity of pre-school and primary education is declared by the Framework Educational Programme for Pre-school Education and the Framework Educational Programme for Primary Education. Analysis results of curriculum documents at national and school level point to their lack of consistency. The paper identifies problem areas of interdependence in these educational levels based on curriculum documents analysis and annual reports of the Czech School Inspection. The planned research will be focused on the description of strategies to ensure continuity of both levels of education and continuity in merged entities (nursery and elementary school) with subjects themselves.

Keywords: curriculum document, continuity, pre-school education, primary education

PhDr. Romana Lisnerová

Pedagogická fakulta UK

Centrum školského managementu

lisnerova@post.cz

Využití zakotvené teorie pro výzkum volby školy na úrovni primárního vzdělávání

Primary School Choice: Applying the Grounded Theory

Jaroslava Simonová

Abstrakt

Volba školy je jedním z důležitých mechanismů vnější diferenciacce, která má významný vliv na spravedlivost ve vzdělávání. O rozhodování rodičů o volbě školy na úrovni primárního vzdělávání máme v České republice zatím k dispozici jenom velmi málo informací. Není například známo, mezi kolika školami se rodiče reálně rozhodují, jak dlouho výběr zvažují a která kritéria při výběru hrají roli.

Příspěvek se zaměří na využití zakotvené teorie pro zkoumání volby školy na úrovni základního vzdělávání. Cílem výzkumu je vyvinout koherentní teorii, která vysvětlí proces, jakým si rodiče vybírají základní školu.

Klíčová slova: volba primární školy, zakotvená teorie

Abstract

School choice is one of the important tracking mechanisms, which has significant impact on equity in education. Only a little information is available as far as parental primary school choice is concerned. The number of schools which parents take into account, the duration of decision-making process and the relevant criteria are not known yet for the parents from the Czech Republic.

This paper focuses on using the grounded theory method to study parental choice of primary school. The study is designed to develop a coherent theory that would explain the process through which parents make primary school choices.

Keywords: primary school choice, grounded theory

Mgr. Jaroslava Simonová

Pedagogická fakulta UK

Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání

jaroslava.simonova@pedf.cuni.cz

Kudy vede cesta mezi školním a neškolním učním? Diskuze nad metodologií

Differences between In-School and Out-of-School Learning: Methodological Discussion

Barbora Neuwirthová

Abstrakt

Příspěvek je diskuzí autorky nad možnými variantami nahlížení na empirická data výzkumu, který autorka realizuje mezi žáky základní školy. Prostřednictvím etnografických rozhovorů zjišťuje, jakými způsoby si děti ve volném čase osvojují dovednosti pracovat s digitálními technologiemi, které další dovednosti si takto osvojují a zda a jakým způsobem je možné tyto dovednosti využívat ve školním kontextu.

Hlavní myšlenkou příspěvku je úvaha o možnostech nahlížení na získaná data, v níž autorka porovná různá teoretická východiska vzhledem k záměrům výzkumu.

Klíčová slova: školní věk, digitální technologie, školní a neškolní učení, teoretická východiska

Abstract

This article is the author's observation on understanding data from her thesis research which is conducted with primary school pupils using ethnographic interviews as a research method. The researchers main goal is to uncover how pupils learn to work with digital technologies, as well as what they learn while using them and how these skills can be used in school.

The main goal of this article is to consider different approaches on analyzing acquired data, while considering a diverse theoretical background according to the goals of the research.

Keywords: school age, digital technologies, in-school and out-of school learning, theoretical bases

Mgr. Barbora Neuwirthová

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

Barbora.Neuwirthova@gmail.com

Sociální determinanty rozvoje hudebního zájmu a talentu

Social Determinants Influencing Development of Music Interest and Talent

Hana Studená

Abstrakt

Příspěvek se zabývá otázkou vývoje hudebního zájmu a talentu. V návaznosti na poznatky z předchozího výzkumu se autorka zabývá především sociálními vlivy (např. vliv učitelů, rodičů, sourozenců, vrstevníků a jiných důležitých osob a vzorů) v hudebním vývoji. Ze studie však nelze vyloučit také vlivy jiné, které by mohly hrát rovněž významnější roli a dále mohou spolupůsobit na rozvoj hudebního zájmu. Zaměřuje se na dvě skupiny hudebníků, tzv. klasické (studenty hudebních škol a konzervatoří) a tzv. neklasické (studenty středních škol nehudebního směru s aktivním zájmem o hudbu a jeho realizaci) ve věkovém rozmezí od 14 do 21 let. Základní informace, o formování hudebního zájmu u výše uvedených dvou skupin hudebníků, získá autorka prostřednictvím dotazníků, na něž budou navazovat rozhovory s vybranými členy těchto skupin. Jejich obsah bude analyzován kvalitativně. Jedná se o kvalitativní studii, která se pohybuje v oblasti hudební a pedagogické psychologie.

Klíčová slova: hudební psychologie, hudební talent, hudební zájem, hudebníci, adolescenti, sociální vlivy

Abstract

This contribution is directed at the problem of music engagement and talent development. Following the outcomes of previous research, the author observes social influences (e.g. the influence of teachers, parents, siblings, contemporaries and other important persons and idols) of music development. It is however impossible to eliminate the other sources of influence which could play an important role in music development. The author focuses on two groups of musicians, the so-called classical (students of music schools and conservatories) and the so-called non-classical (students of secondary schools of other-than-music orientation with live interest in music and music playing) between ages 14 and 21. Through questionnaires, the author gets basic information about the formation of musical interest in the above two groups of musicians, which is followed by interviews with selected members of these groups. Their content will be analyzed qualitatively. This is qualitative study covers the area of music and educational psychology.

Keywords: music psychology, music talent, music interest, musicians, adolescent, social influences

Mgr. Hana Studená

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

studenahanka@seznam.cz

Dítě v předškolním věku a naplňování klíčových kompetencí pohledem pedagogů a v porovnání s předškolním kurikulem

A pre-school Age Child and the Key Competence Fulfilment from the Teachers' Point of View with Comparison to the Pre-school Curriculum

Jarmila Hořejší

Abstrakt

Dosažení klíčových kompetencí u dětí předškolního věku znamená významnou roli pro úspěšné zahájení povinné školní docházky. Úvod příspěvku proto objasňuje význam naplnění klíčových kompetencí na konci předškolního období. Hlavní část příspěvku seznamuje s plánovaným výzkumným šetřením, které bude obsahovat dvě části. Cílem první části výzkumného šetření bude zmapovat názory předškolních pedagogů na klíčové kompetence, na klíčové kompetence formulované v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání a na otázku, jak se jim daří kompetence v praxi s dětmi naplňovat. Druhá, stěžejní část výzkumného šetření, bude zaměřena na zjištění úrovně dosažených klíčových kompetencí u dětí v posledním roce docházky do mateřské školy.

Klíčová slova: klíčové kompetence, předškolní vzdělávání, předškolní věk, dítě v předškolním věku

Abstract

An achievement of the key competencies by children of pre-school age means an important role for successful start of compulsory school attendance. The introduction of the paper clarifies the importance of the key competency fulfilment at the end of pre-school period. The main part of the paper introduces the planned research study that consists of two parts. A goal of the first part of the research study is to map opinions of pre-school teachers and their opinions regarding key competencies. Also their view of competencies set within The Framework Educational Programme for Pre-school Education will be investigated together with how they manage to fulfil competencies with children in reality. The second major parts of the research will focuss on identification of achieved key competency levels by children during the very last year of their nursery school attendance.

Keywords: key competence, pre-school education, pre-school age, child at pre-school age

Mgr. Jarmila Hořejší

Pedagogická fakulta UK, Katedra primární pedagogiky

*Univerzita J.E.Purkyně v Ústí nad Labem, Katedra preprimárního a primárního vzdělávání,
Hořeni 13, 400 96 Ústí nad Labem*

Horejsi.motylek@seznam.cz

Konstrukce identity a intencionality u dospívajících delikventů

Construction of Identity and Intentionality by Adolescent Delinquents

Jakub Onder

Abstrakt

Příspěvek je v první části zaměřen na shrnutí výsledků kvalitativního výzkumu realizovaného v rámci diplomové práce. Výzkum byl zaměřen na prozkoumání intencionality a identity dospívajících delikventů, chovanců diagnostického ústavu pro mládež. Výstupem byla charakteristika jejich reflexe okolního světa, sebe sama a vlastního delikventního chování. V druhé části příspěvku chci nastínit, kterým směrem hodlám ve výzkumu intencionality a identity delikventů pokračovat v rámci disertačního projektu. Zaměřuji se také na popis metodologie výzkumu a její případné úpravy s ohledem na zkušenosti z předcházejícího bádání.

Klíčová slova: delikvence, intencionalita, identita, egocentrismus, fatalismus

Abstract

In first part of this paper I will focus on summary and interpretation of results of qualitative research, which was embodied in my diploma thesis. Research is mapping intentionality and identity of juvenile delinquents, inmates of youth detention centre. The main output of this research is characterization of way of their perception and experience of surrounding world, themselves, and their delinquent behaviour. In the second part of this paper I will outline a new direction of my research of intentionality and identity of juvenile delinquents as part of my dissertation project. I will also present description of research methodology and its adjustment considering experience from previous research.

Keywords: delinquency, intentionality, identity, egocentrism, fatalism

Mgr. Jakub Onder

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

jakub.onder@seznam.cz

Proč a jak studovat svět učebnic matematiky? Metodologické přístupy k výzkumu

How and Why Should the Field of Lower Secondary School Textbooks of Mathematics be Studied? Methodological Perspectives

Hana Moraová

Abstrakt

Příspěvek se zabývá metodologickým pojetím výzkumu literárního mikrosvěta učebnic matematiky pro 2. stupeň základní školy a nižší gymnázia. Z celé řady kritérií, podle kterých je učebnice možné zkoumat, se autorka v rámci výzkumu bude zabývat postavami, které tento svět zalidňují. Kromě toho je cílem výzkumu zmapování terénu v oblasti tvorby, vydávání a používání učebnic matematiky pro 2. stupeň základní školy a nižší gymnázia. V příspěvku autorka navrhne teoretický rámec i nástroje, jejichž pomocí lze toto téma uchopit. Bude se zabývat metodami kvalitativního i kvantitativního výzkumu.

Klíčová slova: učebnice matematiky pro 2. stupeň základní školy a nižší gymnázia, literární mikrokosmos, metodologické nástroje, smíšený design

Abstract

The paper focuses on the issue of research in the field of literary microcosm of textbooks of mathematics for lower secondary schools. The author's aim is to study the world of these textbooks and characters that inhabit it. Also she wants to focus on the whole system of textbook creation, publishing, selection and use at schools. Making use of both quantitative and qualitative paradigm, she will propose the methodological tools that will enable her to tackle the different aspects of the system.

Keywords: mathematics textbooks for lower secondary schools, literary microcosm, mixed design, methodological tools

PhDr. Hana Moraová

Pedagogická fakulta UK

Katedra pedagogiky

moraova@seznam.cz

Dlouhodobý program primární prevence, zaměřený na ochranu zdraví a bezpečnosti žáků SOŠ a SOU

Long-term Primary Prevention Program Aimed at Protecting Health and Safety of Pupils at SOŠ and SOU

Pavel Vyleťal

Abstrakt

Příspěvek se zaměřuje a detailně řeší téma disertační doktorské práce: „Dlouhodobý program primární prevence, zaměřený na ochranu zdraví a bezpečnosti žáků SOŠ a SOU“ z metodologického pohledu. Soustředí se svým zaměřením, v kontextu smíšeného designu, na specifickou oblast, která je bází a důležitým předpokladem pro správné ukotvení předmětu zkoumání. V kontextu uvedeného budou stanoveny specifické přístupy, kterými je vytvářeno kvalitativní zázemí pro naplnění předpokladů jmenované práce.

Klíčová slova: primární prevence, zdraví, metodologie

Abstract

This paper presents the PhD dissertation: "The long-term program of primary prevention, aimed at protecting the health and safety of pupils SOŠ and SOU" from a methodological point of view. It concentrates on a specific area, which is a base and an important prerequisite for proper anchoring of object under research. Specific approaches will be established, which are important for successful accomplishment of the above-mentioned work.

Keywords: primary prevention, health, methodology

Mgr. Pavel Vyleťal

Pedagogická fakulta UK, Katedra pedagogiky

OSV IČV MENDELU v Brně, Zemědělská 5, 613 00 Brno

vyletal.mendelu@gmail.com

Alternativní školy a specifika jejich řízení (metodika výzkumu)

Alternative Schools and Special Characteristics of their Management

(Methodology of Research)

Jindřich Kitzberger

Abstrakt

Příspěvek se zabývá metodikou výzkumu zaměřeného na vznik a fungování alternativních a inovativních škol. Výzkum bude sledovat především širší souvislosti fungování alternativních škol, a to jak vnější (alternativní školy z pohledu zřizovatelů, inspekce, jiných škol atp.), tak vnitřní (vznik těchto škol, podíl ředitele, míra inovací atp.). Z hlediska významu alternativních škol je zvláště zajímavá „šedá zóna“ mezi vyhraněně alternativními školami a většinovým školstvím, tedy školy inovující, ale tendující v některých oblastech k alternativnosti a v jiných k tradiční škole. Zároveň bude speciální pozornost věnována kontextu s řízením školy a osobou ředitele, protože to jsou okolnosti, které by mohly mít zásadní dopad na šíření inovací. Ve výzkumu bude použita kombinace kvalitativních a kvantitativních metod.

Klíčová slova: alternativní školy, inovace ve vzdělávání, šíření inovací, management školy, ředitel školy

Abstract

The paper deals with the methodology of research that focuses on the formation and functioning of alternative and innovative schools. The research will mainly monitor the broader context of the functioning of alternative schools, both the external (alternative schools from the perspective of the founders, inspection, other schools, etc.) and internal (formation of these schools, the participation of directors, the degree of innovation, etc.). With regard to importance of alternative schools, especially interesting appears the "grey zone", which is a group of schools that stand between purely alternative schools and mainstream education. These are innovative schools, which in some areas incline to alternative schools and in other areas they behave more like traditional schools. Special attention will also be paid to the context of the school management and the school director, because these are circumstances that could have a major impact on the diffusion of innovations. The research will use a combination of qualitative and quantitative methods.

Keywords: alternative schools, educational innovation, diffusion of innovations, school management, school director

RNDr. Jindřich Kitzberger

Pedagogická fakulta UK

Centrum školského managementu

jindrich.kitzberger@pedf.cuni.cz

Badatelsky orientovaná výuka se zaměřením na obecnou a anorganickou chemii

Inquiry-based Science Education in General and Inorganic Chemistry

Veronika Zámečnicková

Abstrakt

Príspevok prináša stručný popis metódy badatelsky orientovaného vyučovania (BOV) a nabízí ji jako možnost řešení některých problémů spojených s výukou přírodovědných předmětů. Výsledky mnohých výzkumů, prováděných v posledních letech u nás i v zahraničí, naznačují, že obliba přírodních věd u žactva klesá a také úroveň jejich znalostí a dovedností nedosahuje požadované úrovně. Žáci jsou při vyučování seznamováni s pojmy a fakty, velká část z nich však nechápe principy popsanych dějů. Obecně tak dosahují lepších výsledků při prokazování svých znalostí než při jejich využívání a samostatném řešení problémů. V příspěvku jsou probrány výzkumné otázky připravované disertační práce a zamýšlené metody výzkumu související se zaváděním aktivit splňující principy BOV do výuky chemie.

Klíčová slova: badatelsky orientované vyučování, IBSE, aktivizující metoda, vzdělávání v chemii, evaluační výzkum, žákovské portfolio

Abstract

The paper gives a brief description of an inquiry based scientific education (IBSE) method and refers to it as a possible way of how to deal with some problems in scientific education. The results of many research works in recent years indicate that popularity of science among the students declines steadily as well as the volume of their knowledge and skills, which often do not reach the required level. During the teaching process, students are generally introduced to terms and facts without being able to understand the principles of the described phenomena. They are able to demonstrate their knowledge successfully but often fail when it comes to using it for solving a problem independently. The paper goes through the tasks of the dissertation and the intended methods of the research related to implementing the IBSE activities to the chemistry teaching process.

Keywords: inquiry based education, IBSE, activating method, didactics of chemistry, evaluation research, student portfolio

Mgr. Veronika Zámečnicková

Pedagogická fakulta UK

Katedra učitelství a didaktiky chemie

veronika.zamecnikova@omska.cz

Badatelsky orientované vyučování v organické chemii

IBSE in Organic Chemistry Instruction

Monika Petriláková

Abstrakt

Badatelsky orientované přírodovědné vzdělávání je formou aktivního učení, kde pokrok v učení je hodnocen na základě toho, jak se rozvíjely experimentální a analytické dovednosti žáka více než vědomosti, kterými žák disponuje. V dnešním světě již není memorování informací důležitou dovedností. Fakta jsou lehce dostupná, a proto je důležitější těmto faktům a informacím dobře porozumět. Příspěvek nejprve přibližuje badatelsky orientované vyučování a rozebírá jeho porovnání s tradičním pojetím výuky. Dále pak popisuje přípravu disertační práce a výběr metod pro daný výzkum.

Klíčová slova: organická chemie, výzkum, vyučovací metody, badatelsky orientované vyučování

Abstract

Inquiry-based science education (IBSE) is a form of active learning, where progress in learning is evaluated primarily on the basis of how experimental and analytical skills of pupils are developed. The development of pupils' knowledge plays a smaller role in the learning progress evaluation. In today's world skills related to memorization of information are no longer considered as important as in the past. It is more important to understand these facts and information because they are easily accessible. This article describes Inquiry-based science education and analyses its comparison to traditional instruction. It also describes the preparation process of the thesis and the choice of methods for this research.

Keywords: organic chemistry, research, teaching methods, IBSE

Mgr. Monika Petriláková

Pedagogická fakulta UK

Katedra učitelství a didaktiky chemie

mpetrilakova@goachodov.cz

Chemie potravin a výživa v RVP pro gymnázia a ve středoškolských učebnicích

Food Chemistry and Nutrition in the Frame Educational Program for High Schools and in Textbooks for Secondary Schools

Tereza Třeštková

Abstrakt

Chemie potravin a výživa je podle mnohých odborníků velmi aktuální a užitečné téma, které se týká každého jedince. Mělo by být proto nedílnou součástí získaných vědomostí a znalostí žáků i v průběhu studia.

Tento článek pojednává o zařazení tématu „Chemie potravin a výživa” v RVP pro gymnázia v RVP pro gymnázia se sportovní přípravou, a o tom, kolik pozornosti je tomuto tématu věnováno ve vybraných středoškolských učebnicích. V tomto článku je kladen důraz především na metody získávání těchto dat, samotné výsledky jsou zmiňovány jen okrajově. Autorka využívá jak kvalitativní, tak kvantitativní přístup, velká část příspěvku je věnována pojmové analýze.

Klíčová slova: chemie potravin, výživa, pojmová analýza, středoškolské učebnice

Abstract

Food chemistry and nutrition is a very timely and useful topic that concerns each individual. Therefore it should be an integral part of the knowledge and skills of students during study. This article discusses the inclusion of the topic "Chemistry of food and nutrition" in the Frame Educational Program for gymnasium and for sports gymnasium and how much information about this topic is contained in some school textbooks. This article is primarily focused on the methods of obtaining data; results are mentioned only in passing. The author uses both qualitative and quantitative approaches; a large part of the paper is devoted to the conceptual analysis.

Keywords: food chemistry, nutrition, conceptual analysis, textbooks for secondary education

Mgr. Tereza Třeštková

Pedagogická fakulta UK

Katedra učitelství a didaktiky chemie

t.trestikova@seznam.cz

Metodologické aspekty diagnostiky a výzkumu žákovských prekonceptí

Methodological Aspects of the Diagnostics and Research of the Pupils' Preconceptions

Jakub Pivarč

Abstrakt

Psychogeneze žákovy poznání úzce souvisí s problematikou tzv. prekonceptí a miskoncepcí, které se vždy vztahují na konkrétní obsahy, procesy, zákonitosti a jevy. Příspěvek se zaměřuje na teoretické uchopení fenoménu prekonceptí a miskoncepcí a následnou kritickou analýzou možností i limitů jejich diagnostiky a výzkumu. V příspěvku jsou prezentovány dílčí výstupy kvalitativního i kvantitativního výzkumu žákovských prekonceptů vybraného sociálně patologického jevu (vlivu tzv. sekt) v rámci řešeného projektu GA UK.

Klíčová slova: žákovské prekoncepce; miskoncepce; rozhovor; myšlenkové mapování; dotazník

Abstract

The psychogenesis of a pupil's knowledge is closely related to the issue of the preconceptions and misconceptions that always apply to the specific content, processes, patterns and phenomena. The paper focuses on the theoretical grasp of the preconceptions and misconceptions and subsequent critical analysis of the possibilities and limits of their diagnostics and research. The paper presents partial results of the qualitative and quantitative research of the pupils' preconceptions of the selected socio-pathological phenomenon (the influence of so-called sects) within the chosen project GA UK.

Keywords: pupils' preconceptions; misconceptions; interview; mind map; questionnaire

Mgr. Jakub Pivarč

Pedagogická fakulta UK

Katedra primární pedagogiky

jakubpivarc@seznam.cz

Vliv rodiny na utváření a podporu rozvoje raných čtenářských dovedností

Parental Involvement and Support in the Development of Children's Early Reading Skills

Magdaléna Gorčíková

Abstrakt

Čtenářské návyky a vztah ke čtení se utvářejí již v předškolním věku a v tomto ohledu rodina stále představuje primární instituci v edukačním a socializačním procesu rozvoje čtenářství a čtenářské gramotnosti. Představený výzkumný projekt se snaží zmapovat mechanismus utváření předpokladů čtenářských dovedností v závislosti na odlišnostech rodinného prostředí dítěte (ve smyslu pro-školní mobility) pomocí panelového výzkumu dětí v kritickém období vstupu na základní školu a během prvních dvou let školní docházky. Výsledky tohoto projektu by měly přispět k hlubšímu porozumění procesům kognitivních a jazykových prediktorů vývoje raného čtení a psaní v kontextu rodinného zázemí.

Klíčová slova: předgramotnostní dovednosti, kognitivní a jazykový rozvoj, raná čtenářská socializace, sociokulturní zázemí rodiny

Abstract

Reading habits and attitude towards reading are formed at pre-school age, and in this respect, the family is still the primary institution in the education and socialization process of acquiring early literacy. The research project will monitor the development of emergent literacy and early reading skills and clarify how children acquire early literacy in different home environments (in the sense of preschool parenting strategies) using a longitudinal panel survey of children during their transition from kindergarten to primary school and in the first two years of school. This research project should contribute to a deeper understanding of the processes of acquiring early reading and writing skills in the context of family background.

Keywords: pre-literacy skills, cognitive and language development, early reading socialization, socio-cultural background of the family

Mgr. Magdaléna Gorčíková

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

magda.gorcikova@gmail.com

Výskum výučbových štýlov učiteľov ESP na vysokej škole

Research of Teaching Styles of ESP Teachers at University

Sandra Kotlebová

Abstrakt

Pri výskume výučbových štýlov učiteľov ESP na vysokej škole sme sa rozhodli ako deskriptívnu metódu použiť prípadovú štúdiu. Naším zámerom je priniesť obraz prevládajúcich výučbových štýlov učiteľov odbornej angličtiny na vybraných vysokých školách na Slovensku. Za základné metódy nášho výskumu sme si zvolili pozorovanie, rozhovor, dotazník a videoštúdiu. Výskum bude prebiehať na rôznych odboroch na rôznych fakultách viacerých vysokých škôl. Súčasťou našej prípadovej štúdie bude aj vyhodnotenie dotazníka, ktorý zadáme študentom vysokých škôl, aby sme získali spätnú väzbu o efektívnosti jednotlivých štýlov výučby.

Kľúčová slova: výučbový štýl, vysoká škola, učiteľ ESP, prípadová štúdia, výskumné metódy

Abstract

We have decided to make use of the case study method to describe teaching styles of different university ESP (English for specific purposes) teachers in the Slovak Republic. The aim of our research is to make up a picture of the prevailing teaching styles of these teachers. The basic tools we will apply are observation, interview, questionnaire and video. The research will take place in different fields of study at different faculties of different universities. The evaluation of the results of a student questionnaire will be a central instrument for getting feedback on the efficiency of particular teaching styles.

Keywords: teaching style, university, ESP teacher, case study, research methods

PhDr. Sandra Kotlebová

Pedagogická fakulta UK, Ústav výskumu a rozvoje vzdelávania

Univerzita Sv. Cyrila a Metoda, Trnava SR

san.kotlebova@gmail.com

Hodnotenie študentov na vysokej škole

The Assessment of Students at University

Edita Poórová

Abstrakt

Hodnotenie študentov na vysokej škole predstavuje jednu z najdôležitejších, ale zároveň aj najkontroverznejších súčastí výučby na vysokej škole. Príspevok sa zameriava na teoretické východiská pre vymedzenie tejto problematiky, uvádza celú škálu rôznych aspektov, ktoré sú pre komplexný proces hodnotenia na vysokej škole relevantné, a preto by mohli byť predmetom výskumu. Cieľom príspevku je predstavenie rôznych metodologických postupov, prostredníctvom ktorých urobíme analýzu súčasnej podoby vysokoškolskej skúšky, ako aj uvedenie súčasných trendov v hodnotení vo vysokoškolskom vzdelávaní.

Kľúčová slova: hodnotenie, vysoká škola, výskum, metóda, skúška

Abstract

The development of student assessment is seen as an important component in education policy. The formative assessment is considered an indispensable part of learning. The main conclusions of OECD (Reviews of Evaluation and Assessment in Education, 2012) pointed out the need for a stronger commitment to improving students' achievements through the use of formative assessment to enhance student learning, rather than simply through the use of assessment for recording and reporting learning.

The paper represents an empirical study based on qualitative research on the purposefully selected school. It describes the way how certain forms and techniques of formative assessment are integrated in a specific school student assessment system of Czech language and Literature in secondary school (ISCED 2). It also interprets students and teachers' feelings related to the specific assessment system of that school. Finally the limits of the research will be discussed and the author will propose possible solutions that would improve the research part of her dissertation.

Keywords: assessment, university, research, method, examination

PhDr. Edita Poórová

Pedagogická fakulta UK, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání

Univerzita Sv. Cyrila a Metoda, Trnava SR

edita@objective-xyz.net

Metodologické výzvy komparativního výzkumu stínového vzdělávání

Methodological challenges of shadow education comparative research

Vít Šťastný

Abstrakt

Příspěvek se zabývá terminologickým uchopením fenoménu stínového vzdělávání jako označení různých forem soukromého doučování a představuje typické přístupy a limitace jeho výzkumu. Dále charakterizuje komparativní výzkum soukromého doučování realizovaný pod záštitou Open Society Institute v devíti zemích bývalého východního bloku. V příspěvku bude představena metodologie výše zmíněného komparativního výzkumu a diskutovány budou jeho přínosy a limitace při realizaci v České republice, kde prozatím komplexní data o soukromém doučování chybí. Zvláštní pozornost je věnována analýze výzkumného nástroje (dotazníku) a jeho jazykových mutací (angličtina, polština, slovenština).

Klíčová slova: soukromé doučování, stínové vzdělávání, dotazník, komparativní výzkum

Abstract

The paper deals with the terminology of the shadow education phenomenon as a term describing different forms of private tutoring and introduces typical approaches and limitations of its research. It then characterises a comparative study conducted under the auspices of Open Society Institute in nine post-socialist countries. The paper introduces the methodology of the latter research and inspects the benefits and limitations of its realisation in Czech Republic, where complex data about private tutoring is absent. Special accent is put on the research instrument analysis (questionnaire) and its language mutations (English, Slovak, and Polish).

Keywords: private tutoring, shadow education, questionnaire, comparative research

Mgr. Vít Šťastný

Pedagogická fakulta UK

Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání

vit.stastny@seznam.cz

Co je to kánon v prostředí české školy?

Canon in the Environment of Czech Schools

Lucie Zimová

Abstrakt

Příspěvek se zabývá nastíněním oborově didaktického výzkumu, který bude prováděn v rámci doktorské práce věnující se tomu, jak přiblížit kanonická díla české literatury dnešním studentům. Cílem výzkumu je nahlédnout na to, jak se tvoří školní kánony, z nichž si žáci vybírají literární díla do svých seznamů přečtené literatury. Tyto jejich seznamy v současné době fungují zároveň jako seznam maturitních zadání k ústní části maturity z českého jazyka a literatury. Zdrojem informací pro výzkum budou učitelé, s nimiž budou prováděny rozhovory. Bude se tedy jednat o výzkum kvalitativní, který má zjistit, co vede vyučující k tomu, že některá díla do kánonů zařazují, zatímco jiná ne.

Klíčová slova: oborově-didaktický výzkum, kánon české literatury, maturita z české literatury, seznamy přečtené literatury studentů, rozhovor, kvalitativní výzkum

Abstract

The paper deals with the terminology of the shadow education phenomenon as a term describing different forms of private tutoring and introduces typical approaches and limitations of its research. It then characterises a comparative study conducted under the auspices of Open Society Institute in nine post-socialist countries. The paper introduces the methodology of the latter research and inspects the benefits and limitations of its realisation in Czech Republic, where complex data about private tutoring is absent. Special accent is put on the research instrument analysis (questionnaire) and its language mutations (English, Slovak, and Polish).

Keywords: professional didactic research, Canon of the Czech literature, graduation from Czech literature, students lists with literature they have read, interview, qualitative research

PhDr. Lucie Zimová

Pedagogická fakulta UK

Katedra pedagogiky

cosmia@seznam.cz

Výuka čtenářských strategií ve Velké Británii a Ontariu

International Trends in Reading Strategy Instruction in the UK and Ontario

Ladislava Whitcroft

Abstrakt

Příspěvek popisuje metodologii výzkumu, který se bude zabývat výukou čtenářských strategií, neboli vědomých postupů vedoucích k porozumění textu. Výzkum se zaměří na výuku čtenářských strategií a způsob práce s různými druhy textů na 2. stupni ZŠ ve Velké Británii a v kanadské provincii Ontario. Konkrétně bude zkoumán způsob vedení výuky čtenářských strategií a jejich začlenění do učebnic určených k výuce čtení s porozuměním i do dalších vzdělávacích materiálů.

Klíčová slova: čtenářské strategie, čtení s porozuměním, učebnice, typy textů

Abstract

The paper deals with the terminology of the shadow education phenomenon as a term describing different forms of private tutoring and introduces typical approaches and limitations of its research. It then characterises a comparative study conducted under the auspices of Open Society Institute in nine post-socialist countries. The paper introduces the methodology of the latter research and inspects the benefits and limitations of its realisation in Czech Republic, where complex data about private tutoring is absent. Special accent is put on the research instrument analysis (questionnaire) and its language mutations (English, Slovak, and Polish).

Keywords: reading strategies, reading comprehension, textbooks, types of texts

Mgr. Ladislava Whitcroft

Pedagogická fakulta UK

Katedra primární pedagogiky

ladka.fiserova@email.cz

Používanie rozprávok
The Using of the Fairy Tales
Lenka Horková

Abstrakt

Rozprávky sú kultúrnym fenoménom, ktorý sa objavuje naprieč kultúrami a stretávame sa s ňou ako s istou formou metafory, ktorá odzrkadľuje a zároveň vysvetľuje ľudské správanie i prežívanie. Základnú líniu dizertačnej práce tvorí snaha o vysvetlenie toho, o čom vlastne pôvodné (klasické) rozprávky hovoria a čím nás teda v skutočnosti okúzľujú. Rozprávková symbolika sa vysvetľuje prostredníctvom psychoanalytickej teórie a zároveň sa získavajú vlastné dáta od rodičov, vychovávateľov a terapeutov, ktorí s rozprávkami prichádzajú bežne do kontaktu.

Klíčová slova: rozprávka, rodič, psychoanalýza

Abstract

The fairy tale is a cultural phenomenon, which can be found across the whole world. It is a certain metaphor, which seems to describe and explain appropriately human behaviour and emotions. The inherent idea of thesis is to explain fairy tales symbology of classic fairy tales and to find out, what is so magical about them for us. We use psychoanalytic theory to interpret the symbols and also we are collecting our own data from parents, educators and therapists, who work with fairy tale in daily base.

Keywords: fairy tale, parent, psychoanalysis

Mgr. Lenka Horková

Pedagogická fakulta UK

Katedra psychologie

lenka.horkova@gmail.com

Metodologické přístupy v pedagogických a psychologických doktorských výzkumech

Sborník abstraktů z doktorské konference pořádané Ústavem výzkumu a rozvoje
vzdělávání a Katedrou psychologie při PedF UK v Praze dne 20. 5. 2013.

Editoři: Ladislava Whitcroft

Radka Havlíčková

Redakce: Veronika Krabsová